

**Матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції
«Суспільні науки в Україні та світі»**

м. Краматорськ
17 листопада 2017 року

**Материалы XII международной научно-практической конференции
«Общественные науки в Украине и мире»**

г. Краматорск
17 ноября 2017 года

**Proceedings of XII International scientific conference
“Social sciences today”**

Kramatorsk
Nov 17th, 2017

www.iscience.me

сприяти появі таких якостей, які у виховання недостатньо розвинуті. Надаючи доручення, слід враховувати індивідуальні особливості підлітка. Доручення має бути цікавим і посильним. Нескладне доручення виховує самовпевненість, надто важке — підриває віру в свої сили. Важливо не тільки дати завдання, а й допомогти учневі довести справу до кінця. З часом доручення стають складнішими. Виховна ефективність доручення значною мірою залежить від того, наскільки добре поставлено контроль за його виконанням. Відсутність контролю призводить до безвідповідальності [2, с.130].

Отже, існують різноманітні загальнопедагогічні, спеціальні методи виховання, які можуть використовувати соціальні педагоги у своїй діяльності. В кінцевому результаті виховання, перевиховання має переходити у самовиховання. Тільки тоді можна говорити про позитивні результати. У роботі з важковиховуваними учнями використовуються загальні методи корекційного впливу та в особливих випадках фахівець звертається до спеціальних методів і прийомів соціально-педагогічного впливу на них.

Література:

1. Макаренко А.С. Художественная литература о воспитании детей / А.С. Макаренко // Педагогические сочинения: В 8 т. – М.: Педагогика, 1986. – Т. VII. – С. 30.
2. Фіцула М.М. Методика попередження і подолання педагогічної занедбаності учнів загальноосвітніх шкіл / М.М. Фіцула. – Ужгород – Тернопіль: Видавництво “Мистецька лінія”, 2002. – 218 с.

GENERAL METHODS AS THE METHOD OF STUDY OF PEDAGOGICAL

Rozman Iryna Illivna

Ph. D. (Pedagogy), Senior Lecturer of the Philological Sciences Department

Mukachevo State University

Mukachevo, Ukraine

ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ МЕТОДИ ЯК ОПЕРАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПЕРСОНАЛІЇ

PERSONNEL

Розман Ірина Іллівна

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедра філологічних дисциплін

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

The article reveals the essence of the biographical method and the peculiarities of its use in historical and pedagogical science. The scientific works to the use of the biographical method in certain branches of knowledge, in particular philosophy, sociology, historical science, literary criticism, etc. are analyzed.

Key words: method, pedagogical personality, pedagogical biography.

Дослідження педагогічних персоналій — важливий перспективний напрям розвитку української історико-педагогічної науки. У цьому процесі використовується значний арсенал науково-методологічного інструментарію. Загальнонаукові методи розглядаємо як операційний інструмент вивчення педагогічної персоналії.

Ключові слова: метод, педагогічна персоналія, педагогічна біографістика.

інструментальну спрямованість загальних методів наукового дослідження. У цій статті ставимо за мету його творче узагальнення та адаптацію до предмета і завдань педагогічної біографістики як важливого складника педагогічної науки, позаяк ця важлива проблема ще не піддавалася спеціальному вивченню.

Загальні (загальнонаукові) методи дослідження трактуються як «логічні методи», «методи-операції», що визначають напрям пізнавальної дії, яка співвідноситься із об'єктивно-предметними умовами досягнення науково-дослідницьких цілей [6, с. 82-83]. Як науковий інструментарій вони здебільшого розглядаються і використовуються за парним принципом: аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування і конкретизація, ідеалізація і формалізація, узагальнення і порівняння.

Аналіз — це основа наукового діалектичного методу пізнання. У вузькому розумінні — це початок дослідницького процесу, а в широкому він супроводжує всі його етапи. Аналіз передбачає застосування сукупності прийомів і закономірностей уявного або фактичного поділу досліджуваного об'єкта — біографії на окремі складники (життєвий шлях і його етапи; творчий доробок, його напрями, ідеї, концепти тощо) для їхнього предметного, всебічного осмислення. На цій основі формуються загальна картина життєвого шляху, з'ясовуються основні тенденції і характеристики його розвитку тощо. Історико-педагогічне біографічне дослідження передбачає використання різновидів аналізу, що забезпечують поділ системи (множини, цілого) на підсистеми (компоненти, ознаки), зокрема класифікації (джерел тощо), періодизація (життєвого або творчого шляху) і т. ін.

Синтез, протилежний і нероздільно пов'язаний з аналізом, — забезпечує смислове (не механічне) поєднання різних елементів, складників у єдине ціле. У вузькому значенні він у вигляді низки логічних прийомів і операцій також переважно застосовується на початковій стадії педагогічно-біографічного дослідження: для визначення його предмета, мети, завдань, концептуальних положень; для зібрання, обробки, систематизації фактологічного матеріалу тощо. У широкому значенні синтез відтворює біографію-життя як цілісний образ, систему, у якій усі чинники формування особи, її особистісні риси і характеристики, напрями суспільної і творчої діяльності взаємопов'язані, взаємозумовлені. Поєднання аналізу і синтезу дозволяє уникати крайнощів і поверхневості, коли біограф не може знайти в ньому місця для важливих деталей або ж, навпаки, коли вони залишаються непоміченими.

Друга універсальна і взаємозалежна пара методів визначає протилежні напрями процесу пізнання й самого педагогічно-біографічного дослідження: індукція — від конкретного до загального; дедукція — навпаки, від загального до конкретного. Індукція передбачає використання низки супідрядних методів і прийомів (індукція наукова, популярна, повна, неповна; методи єдиної подібності і розрізнення тощо [див.: 8, с. 93-95]) та вказує шлях просування біографа від невідомого до відомого через встановлення причинно-наслідкових зв'язків процесу формування особи, її суспільної і творчої діяльності. Вона дозволяє з'ясувати загальні тенденції і закономірності розвитку об'єкта дослідження, тож слугує способом створення його концепції. А дедукція забезпечує її перевірку й доведення об'єктивності «вірогідного біографічного образу» через переконливі факти і аргументи.

Наступні групи загальнонаукових методів також мають всеохопне значення, обслуговуючи предметну, теоретико-методологічну, джерелознавчу, історіографічну частини педагогічно-біографічного дослідження. Так, метод абстрагування дозволяє виокремлювати головні й другорядні ознаки, властивості, зв'язки досліджуваного об'єкта для його всебічного вивчення, тож ця мисленнева операція лежить в основі формування його терміносистеми і теоретичних положень. Через їхнє ізолювання, узагальнення, ототожнення здійснюються ранжування поняттєво-категорійного апарату дослідження, класифікація його джерельного комплексу, відтворюється «типовий» або «унікальний» образ педагогічної персоналії. Абстрагування протиставляється і перебуває в єдності із конкретизацією.

її якості, характеристики. Цей механізм дозволяє розробляти оригінальні, відповідні предметові, завданням, особливостям біографічного дослідження терміносистеми, класифікації методів, джерел та інших компонентів, періодизації життєвого шляху тощо.

З цією парою методів пов'язана ідеалізація, яка іноді трактується як «граничний вид абстрагування». Вона дозволяє через ізолювання окремої важливої властивості об'єкта (приміром, цілеспрямованість або прихильність вченого певним ідеям тощо) від його інших характеристик, дій, учинків відтворити образ персоналії, який не завжди має раціональне пояснення. Безумовно, ідеалізація не означає «фікцію», яка не має нічого спільного з реальним образом педагогічної персоналії та її «ідеалізацією», як дослідницьким стилем, що притаманний багатьом біографічним дослідженням.

Формалізація протиставляється ідеалізації як виду інтуїтивного мислення, тож вважається операційним методом «другого порядку», який відображає процеси пізнання і дослідження в точних поняттях, символах. Знакова вербалізація знань за допомогою штучної мови дозволяє переводити як інтуїтивні поняття суспільної свідомості побутового рівня, так і категорії історико-педагогічної науки в терміносистему педагогічної біографістики, які адекватно відображають її сутнісно-змістове наповнення та властивості й характеристики процесів і явища, що є предметом дослідження. Окрім того, пов'язана з групою математичних і соціологічних методів дослідження, формалізація дозволяє в точних кількісних величинах представляти різні аспекти життя і творчості педагога — від деталізації життєвого шляху до ретельного аналізу бібліографічної спадщини тощо.

Остання пара загальнонаукових методів — узагальнення і порівняння — також має всеохопний характер, пронизує всі ланки дослідження. Біограф, який прагне глибоко відтворити життєвий шлях педагогічної персоналії, з'ясувати сутнісний зміст, значення, цінність її творчих ідей і концептів, змушений вдаватися до різних видів наукових узагальнень: абстрактних, що передбачають виокремлення різних ознак досліджуваного об'єкта; індуктивних, що синтезують і виражають окремі факти і події у певних теоретичних думках, положеннях; логічних, що проявляються в переході від конкретної думки до узагальнювальних умовиводів тощо.

Узагальнення дає підґрунтя для формування судження про подібність і відмінність між об'єктом дослідження та іншими однотипними суб'єктами, явищами. Порівняння в педагогічній біографістиці, з нашого погляду, доречно здійснювати у трьох системах координат: а) «по вертикалі» — зіставлення якостей, характеристик персоналії на різних етапах її розвитку; б) «по-горизонталі» — зіставлення її життєдіяльності, педагогічних ідей, поглядів з концептами педагогів, що жили раніше або пізніше (це необхідно для визначення наступності і спадковості еволюції педагогічної думки); в) через поєднання цих векторів, що дозволяє виявляти «загальне» і «особливе», притаманне творчості досліджуваної особи та педагогів, що були її сучасниками, попередниками, наступниками.

Отже, попри властиву кожному загальнонауковому методу окрему, специфічну операційно-дослідницьку спрямованість, вони взаємодоповнюють один одного і використовуються в комплексі. Методи абстракції, конкретизації, ідеалізації, формалізації, узагальнення, порівняння повинні активно застосовуватися для створення терміносистеми педагогічної біографістики. Ці методи мають слугувати основою для визначення структури дослідження, розробки класифікацій і типологій його різних компонентів, продукування теоретичних узагальнень і висновків.

Література:

1. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. — Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. — 278 с.
2. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. — 2-е изд., доп. / И.Д. Ковальченко. — М. : Наука. 2003. — 486 с.

- методология науки: учебник для магистратуры / Г. Н. Кузьменко, Г. П. Отюцкий. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 450 с.
5. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / за заг. ред. В.С. Курила, С.М. Хрикова. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2003. – 248 с.
6. Новиков А.М. Методология образования. Издание второе / А.М. Новиков – М. : Издательство «Эгвес», 2006. – 488 с.
7. Сидоренко В.К. Основы научных исследований: навч. пос. / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко. – К. : РНЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.
8. Сисоева С.О. Методология научно-педагогических исследований: Пidrучник / С.О. Сисоева, Т.Є. Кристопчук. – Рівне : Волинські обереги, 2013. – 360 с.

FORMATION OF SUSTAINABLE ATTENTION AND ITS ROLE IN CONDITIONS OF education IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Suchkova Nataliia Kostiantynivna

Student

Department of Media Systems and Technologies

Faculty of Computer Sciences

Kharkiv National University of Radioelectronics

Kharkiv, Ukraine

Scientific supervisor - Senior lecturer at the Department of philosophy

Mytseva O.S.

ФОРМИРОВАНИЕ УСТОЙЧИВОГО ВНИМАНИЯ И ЕГО РОЛЬ В УСЛОВИЯХ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Сучкова Наталія Константиновна

Студент

кафедра медиасистем и технологий

факультет компьютерных наук

Харьковский национальный университет радиоэлектроники

г. Харьков, Украина

Научный руководитель – ст. пр кафедры философии Митцева О.С.

Summary. The article is devoted to the urgent problem of attracting and retaining attention of the audience using psychological and pedagogical prims and methods.

Key words: development of attention, perception, speech, external stimuli.

Аннотация. Стаття посвяєна актуальній проблемі привлєчення и удержання внимания аудиторії с использованием психолого-педагогических примов и методов.

Ключевые слова: развитие внимания, восприятие, речь, внешние раздражители.

Установлено, что обучение и память по своему физиологическому механизму есть является выработка условных реакций, навыков и ассоциаций разного рода и разной сложности.

Физиология высшей нервной деятельности переводит на язык условных рефлексов правила дидактики, сложившиеся в многовековом опыте учителей, расширяет и уточняет эти правила. В учении о типах нервной системы она объясняет различия темпераментов, способностей. призваний и подсказывает педагогу, какими разными приемами надо